

Ježíšova smrt - oběť pro naši spásu

O čem pojednává tento článek

Jak můžeme správně porozumět různým vyjádřením v Bibli, která popisují naše spasení skrze Ježíše Krista? Co to znamená, že Ježíš dal sebe jako výkupné za nás? Jaký význam má krev Ježíše? Jakou souvislost mají tyto otázky s křesťanským životem a vztahem s Bohem? V tomto článku bychom chtěli na tyto otázky odpovědět.

Obsah

- 1 Ježíšova smrt - výkupné za nás
- 2 Ježíš - velikonoční beránek
- 3 Ježíš - oběť, kněz, příkrov archy úmluvy
 - 3.1 Ježíš - oběť
 - 3.2 Ježíš - kněz
 - 3.3 Ježíš - příkrov archy úmluvy
 - Exkurz 1: Krev Ježíše
 - Exkurz 2: Lidská oběť?
 - Exkurz 3: V jakém smyslu byla smrt Ježíše nutná?
- 4 Ježíš - vítěz

1 Ježíšova smrt - výkupné za nás

Když byl Ježíš na cestě do Jeruzaléma, přistoupili k němu dva jeho učedníci a žádali ho o výjimečné postavení v přicházejícím Božím království. Ve své odpovědi učedníkům však Ježíš poukázal na cíl svého vlastního poslání:

Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé. (Marek 10:45)

Navečer před svou smrtí, pravděpodobně nedlouho poté, co řekl tato slova, slavil Ježíš se svými učedníky poslední „Hod beránka“. Zároveň při tom ustanovil jako stálý odkaz Večeři Páně. Skrze jeho slova o chlebu a víně můžeme vidět, jak on sám vnímal svou smrt z Božího pohledu.

Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To čiňte na mou památku.“ A právě tak, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.“ (Lukáš 22:19-20)

Ježíš si byl plně vědom, že jeho smrt nebyla jen nešťastnou náhodou nebo neočekávanou tragédií. Věděl, že se nestal pouhou obětí justiční vraždy. [1] Ježíš vydal své tělo a svou krev kvůli nám. Byl poslán od Boha, aby dal svůj život:

Proto mě Otec miluje, že dávám svůj život, abych jej opět přijal. Nikdo mi ho nebere, ale

já jej dávám sám od sebe. Mám moc svůj život dát a mám moc jej opět přijmout. Takový příkaz jsem přijal od svého Otce. (Jan 10:17-18)

Ježíšova slova „dávám svůj život [...] sám od sebe“ neznamenají, že inicioval svou smrt. Přišel, aby byl světlem každému člověku (Jan 1:9). S radostí přišel uzdravit ty, kteří byli zlomeného srdce, darovat zajatcům propuštění a „vyhlásit léto Hospodinovy milosti“ (Luk 4:18-19). Ale jeho vlastní ho nepřijali (Jan 1:11). Na Boží dobrotu a laskavost (Tit 3:4), s kterou se setkali v Ježíši, odpověděli nenávistí a vražedným pohrdáním. Ježíš však jejich zlobě neodporoval silou (Iz 50:6; 53:7). Zcela zakořeněn v Otcově lásce, dobrovolně přijal zlo, které mu způsobili jeho nepřátelé, a tak ho proměnil v dobro. Tím nám přinesl vysvobození: Vy jste proti mně sice zamýšleli zlo, Bůh to však zamýšlel k dobru, aby vykonal to, co je dnes, aby zachoval při životě početný lid. (Genesis 50:20)[2] Poslušný vůli svého Otce přijal a vypil kalich, který se z Boží milosti stal kalichem Nové smlouvy (Luk 22:20 – „*Tento kalich je nová smlouva v mé krvi...*“). Tak dosvědčil svou oddanost Otci a lásku k lidem. On, jehož život byl láskou a oddaností, byl poslušný až k smrti.

... sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. (Fil 2:7-8)

Jeho cílem bylo nás osvobodit:

Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, pravím vám, že každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu. [...] Když vás Syn osvobodí, budete skutečně svobodni. (Jan 8:34,36)

Ve službě tomuto cíli viděl Ježíš i svou smrt, a proto ji nazval „výkupné za mnohé“. Když chtěl někdo ve starověku osvobodit otroka, musel za něj zaplatit výkupné. Ježíš zemřel, aby nás osvobodil, a proto je jeho smrt výkupným daným za nás. Záměrem obrazu výkupného není řešit otázku, komu bylo výkupné zapláceno. Podobně když Bůh „vykoupil,“ [3] svůj lid Izrael z otroctví v Egyptě, nekladl si nikdo otázku, komu bylo zapláceno. Hospodin nezaplatil nikomu nic. Pro biblického autora, který psal o těchto událostech, bylo důležité, jaký důsledek mělo Boží jednání pro jeho lid. Lid to prožíval jako otrok své vykopení. Tak jako Bůh vykoupil svůj utiskovaný lid z područí Egypta, vykoupil Ježíš lidstvo. V Žalmu 49:15 žalmista říká:

Avšak mne Bůh ze spárů podsvětí [4] vykoupí, on mě přijme!

Plný důvěry očekává žalmista vysvobození ze smrti a vzkříšení do věčného obcenství s Bohem. Neptá se, jakým výkupným ho Bůh z moci smrti vysvobodí. Nejspíš by se takové otázce velmi podivil. Komu by měl také Ježíš toto výkupné zaplatit? Satanovi? [5] To by předpokládalo, že Satan je buď právoplatným vlastníkem [6] padlého lidstva nebo je Bohu rovnocenným partnerem v jakémsi obchodním vyjednávání. Pro první možnost není žádný biblický základ. Druhá možnost (pohled na Satana, jako na rovnocenného partnera Bohu) je rouhání. Satan je Božím stvořením, tvorem, který se ze svého svobodného rozhodnutí vzbouřil proti svému Stvořiteli. Mezi Bohem a Satanem je obrovský rozdíl. Kdo vidí tohoto rebela proti Boží lásce i jen na přibližně stejné úrovni jako nekonečného Stvořitele, uráží Boha. Měl Ježíš zaplatit výkupné Bohu? Měl vykoupit lidstvo z nelítostné Boží nadvlády? To by bylo ještě větší rouhání než předchozí! Měl by Bůh, který je láska, držet lidstvo spoutané v otroctví? Nevyžaduje však Boží spravedlnost spravedlivý trest za hříchy? Nezaplatil Ježíš skrze svou smrt pokutu za hříchy všech lidí, aby uspokojil Boží spravedlnost? Obraz „rozpolceného“ Boha, který je schopen překonat vnitřní konflikt mezi svou láskou a trestající spravedlností pouze usmrcením svého vlastního Syna je výsledkem (ne)lidské fantazie a nemá nic společného s Bohem, kterého nám zjevil Ježíš. (Více o Boží spravedlnosti a smrti Ježíše viz článek: [Kristův kříž a Boží spravedlnost](#)).

Nakonec k nim poslal svého syna; řekl si: „Na mého syna budou mít přece ohled!“ Když

však vinaři shlédli syna, řekli si mezi sebou: ‚To je dědic. Pojdte, zabijme ho, a dědictví připadne nám!‘ Chytili ho, vyvlekli ven z vinice a zabili. (Matouš 21:37–39)

Bůh poslal svého Syna, aby nás smířil se sebou, protože skrze naše hříchy jsme se stali jeho nepřáteli. Neposlal ho proto, aby urovnal vnitřní konflikt mezi svým spravedlivým hněvem a milosrdnou láskou! Bůh je prodchnut láskou. Jeho spravedlnost je v souladu s jeho věrností svým zaslíbením a s jeho láskou, která se zcela dává. Proto nepočítá naše hříchy. Jeho láska byla zjevná právě v Ježíšově oddanosti. V této milující poslušnosti až k smrti měl Otec zalíbení. A proto byl Bůh Ježíši, právě v jeho utrpení a smrti, velmi blízko:

Ten, který mě poslal, je se mnou; nenechal mě samotného, neboť stále dělám, co se líbí jemu.“ (Jan 8:29) Hle, přichází hodina, a již je zde, kdy se rozprchnete každý do svého domova a mne necháte samotného. Ale nejsem sám, neboť Otec je se mnou. (Jan 16:32) ... Bůh byl v Kristu, když smiřoval svět se sebou a nepočítal lidem jejich provinění, a uložil v nás to slovo smíření. (2. Korintským 5:19 — ČSPB) ... Otcí [se] zalíbilo, aby v něm přebývala veškerá plnost a aby skrze něho smířil všechno se sebou ... (Koloským 1:19–20)

Tyto verše ukazují, že Ježíš nebyl opuštěn Otcem, ale naopak, právě ve spojitosti se smířením skrze Ježíše zdůrazňují, že Bůh byl v Kristu, v kterém přebývala veškerá plnost Božství. Co potom ale znamenají slova Ježíše v Matoušově evangeliu 27:46?

Kolem třetí hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem: „Eli, Eli, lema sabachthani?“, to jest: ‚Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?‘

Tato úvodní slova Žalmu 22 je třeba vidět v kontextu celého žalmu. Uprostřed zoufalé situace, kdy se zdálo, že Bůh svého Spravedlivého opustil, obrací se pronásledovaný Spravedlivý přesto v plné důvěře na Boha, který ho vysvobozuje. Žalm končí vděčností a chválou Boha:

Neboť nepohrdl a neopovrhl trápením zkroušeného, neskryl před ním svou tvář. Když k němu volal, vyslyšel ho. (Žalm 22:25)

Žalm 22 není o tom, že by byl Spravedlivý kvůli vlastním či cizím hříchům oddělen od Boha, ale o tom, že zlí lidé pronásledovali spravedlivého člověka. Dokonce i v tísní a soužení, kdy by se mohlo zdát, že Bůh nechrání, a tak není ani přítomen, je Bůh svému milému velmi blízko.[7]

2 Ježíš - velikonoční beránek

Odstraňte starý kvas, abyste byli novým těstem, vždyť vám nastal čas nekvašených chlebů, neboť byl obětován náš velikonoční beránek, Kristus. Proto slavme Velikonoce ne se starým kvasem, s kvasem zla a špatnosti, ale s nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy. (1. Korintským 5:7–8)

Těmito slovy napomenul Pavel církev v Korintě, protože tamnější křesťané nevyloučili z církve člověka, který žil v závažném hříchu. Pavel aplikoval symboliku židovského svátku slavení Velikonočního beránka - nazývaného též Pascha nebo svátek nekvašených chlebů - na církev. Co tím chtěl vyjádřit? V první řadě chtěl poukázat na čistotu církve. Stejně tak, jako musí být před slavením Velikonočního beránka odstraněn starý kvas z židovských domácností, musí být odstraněna všechna špatnost a zloba z církve a z života každého jednotlivého křesťana. Za druhé, když Pavel zmiňuje Ježíše jako ukřižovaného Velikonočního

beránka, poukazuje na naše osvobození. Svátek Pascha byl oslavou vysvobození izraelského národa z otroctví v Egyptě. Náš velikonoční Beránek – Ježíš – nás osvobodil z otroctví hříchu. Proto není pro křesťana možné, aby zůstával ve svých starých hříších, a ani pro církve, aby ve svém středu tolerovala někoho, kdo si nevází svobody, kterou nám Ježíš dal. V 1 Korintským 5:7-8 tedy nejde o placení výkupného nebo o trest za hříchy. To Izraelci s velikonočním beránkem nespojovali. Velikonoční beránek nebyl obětí za hřích. Jeho význam je třeba vidět ve spojitosti s poslední tzv. egyptskou ranou – zahynutím všech prvorozených v Egyptě. Kdo měl své nadpraží a veřeje domu potřené krví, byl této pohromy ušetřen – „zhoubce“ tam nevstoupil (Exodus 12:21-30). Krev byla tehdy pro Izraelce ochranou. Po této ráně vytáhli židé z Egypta. Proto byl velikonoční hod Beránka svátkem vysvobození a záchrany. Bůh vyvedl Izraelce z otroctví v Egyptě, aby mu mohli sloužit v duchovní svobodě, jako jeho svatý lid, svobodný od jakéhokoli pohanského vlivu.

3 Ježíš - oběť, kněz, příkrov archy úmluvy

3.1 Ježíš - oběť

V Novém zákoně jsou četné pasáže, kde je smrt Ježíše přirovnána k oběti:

... žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá. (Efezským 5:2) ... nemusí jako dřívější velekněží denně přinášet oběti napřed za vlastní hříchy a pak teprve za hříchy lidu. Ježíš to učinil jednou provždy, když obětoval sebe sama. (Židům 7:27) ... čím více krev Kristova očistí naše svědomí od mrtvých skutků k službě živému Bohu! Vždyť on přinesl sebe sama jako neposkvřenou oběť Bohu mocí Ducha, který nepomíjí. (Židům 9:14) To, co je jen náznakem nebeských věcí, bylo nutno očišťovat takovým způsobem; nebeské věci samy však vyžadují vzácnějších obětí. Vždyť Kristus nevešel do svatyně, kterou lidské ruce udělaly jen jako napodobení té pravé, nýbrž vešel do samého nebe, aby se za nás postavil před Boží tváří. Není třeba, aby sám sebe obětoval vždy znovu, jako když velekněz rok co rok s cizí krví vchází do svatyně; jinak by musel trpět mnohokrát od založení světa. On se však zjevil jen jednou na konci věků, aby svou obětí sňal hřích. A jako každý člověk jen jednou umírá, a potom bude soud, tak i Kristus byl jen jednou obětován, aby na sebe vzal hříchy mnohých; po druhé se zjeví ne už kvůli hříchu, ale ke spáse těm, kdo ho očekávají. (Židům 9:23-28) Proto Kristus říká, když přichází na svět: ‚Oběti ani dary jsi nechtěl, ale dal jsi mi tělo. V zápalné oběti ani v oběti za hřích, Bože, jsi nenašel zalíbení. Proto jsem řekl: Zde jsem, abych konal, Bože, tvou vůli, jak je o mně v tvé knize psáno.‘ Předně říká: ‚Oběti ani dary, oběti zápalné ani oběti za hřích jsi nechtěl a nenašel jsi v nich zalíbení‘ – totiž v takových, jaké se obětují podle zákona. Potom však řekne: ‚Zde jsem, abych konal tvou vůli.‘ Tak ruší prvé, aby ustanovil druhé. Tou vůlí jsme posvěceni, neboť Ježíš Kristus jednou provždy obětoval své tělo. Každý kněz stojí a koná denně bohoslužbu, znovu a znovu přináší tytéž oběti, ale ty nikdy nemohou navždy zahladit hříchy. Kristus však přinesl za hříchy jedinou oběť, navěky usedl po pravici Boží a hledí vstříc tomu, ‚až mu budou nepřátelé dáni za podnož jeho trůnu‘. Tak jedinou obětí navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje. (Židům 10:5-14)

Biblická místa jako jsou tato, nacházíme hlavně v listě Židům. Záměrem autora je ukázat svým čtenářům – křesťanům, kteří byli ze židů, že skrze spásu Ježíše byla zrušena platnost kultu obětí Starého zákona. Autor listu – s největší pravděpodobností Barnabáš [8], porovnává smrt Ježíše se starozákonními oběťmi, obzvláště s obětí přinášenou v den smíření (Yom Kippur), aby ukázal, že Ježíšova oběť je jediná, která může skutečně odejmout hřích, na rozdíl od obětí Starého zákona. Co bylo podstatou Ježíšovy oběti, že umožnila

skutečné odpuštění hříchů? Barnabáš odpovídá na tuto otázku citací z Žalmu 40:

„Zde jsem, abych konal tvou vůli.“ (Židům 10:9)

Ježíšova smrt byla logickým důsledkem jeho svatého života. Ježíš přišel na zem činit Boží vůli od prvního do posledního dechu. Ne však smrt nebo krev sama o sobě je to, co nás zachraňuje. Je to jeho milující oddanost, která se zjevila nejprve v jeho vtělení, a pak v jeho poslušném a oddaném životě. Tato oddanost dosáhla svého vrcholu v jeho smrti. Prostřednictvím této Bohu milé oběti nás Ježíš osvobozuje od našich hříchů. Toto osvobození můžeme přijmout, jen pokud i my projevíme naši oddanost jemu. Když se mu s vírou a pokorou svěřujeme, může nám odpustit a proměnit nás, abychom byli připraveni na věčné společenství s Bohem. Pasáž v Efezským 5:1-2, kde Pavel mluví o oběti Ježíše, je třeba chápat v kontextu.

Jako milované děti následujte Božího příkladu a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá. (Efezským 5:1-2)

Jeho život je příkladem pro náš život, jeho oddanost příkladem pro naši oddanost. Ve verších, které následují po Efezským 5:1-2 Pavel ukazuje, co život v oddanosti konkrétně znamená. Je to život v čistotě, skromnosti a opravdovosti, život, ve kterém může být Bůh oslaven. Přirovnání Ježíše k Bohu milé oběti vyjadřuje, že vše, co Ježíš v životě i ve smrti udělal, se Bohu líbilo a oslavilo ho. V Bibli proto nacházíme různé verše, které mluví též o životě křesťana jako o přinášení oběti. Nemusíme z nich ale vyvodit, že každý křesťan musí zemřít jako mučedník.

Vybízím vás, bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. (Římanům 12:1) Přinášejme tedy skrze Ježíše stále oběť chvály Bohu; naše rty nechť vyznávají jeho jméno. Nezapomínejme také na dobročinnost a štědrost, takové oběti se Bohu líbí. (Židům 13:15-16)

Verše z prvního Janova listu sice neužívají obětní terminologii, dobře ale vystihují křesťanské obětování se:

Podle toho jsme poznali, co je láska, že on za nás položil život. A tak i my jsme povinni položit život za své bratry. (1. list Janův 3:16)

Efezským 5:25-27 porovnává Ježíšovu oddanost s oddaností milujícího manžela:

Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná.

To podstatné v manželově oddanosti v citovaných verších není jeho smrt, ale jeho každodenní oddanost své manželce. Cílem láskyplné oddanosti manželovy není jeho smrt, ale sdílení svého života se svou ženou. V život ohrožující situaci však bude ochoten nasadit svůj život, aby zachránil život své manželky, stejně jako dobrý pastýř položí svůj život za ovce a neutíká, když vidí, že se blíží vlk (Jan 10,11-12). Kvůli naší záchraně nasadil stejným způsobem svůj život i Ježíš.

3.2 Ježíš - kněz

V listě Židům je Ježíš přirovnán nejen k oběti, přinášené v Den smíření, ale též k veleknězi, kterému byl v

tento den, jako v jediný den v roce, umožněn přístup do nejsvětější svatyně. Kněz ve Starém zákoně měl úkol být prostředníkem mezi Bohem a člověkem. Kněží přednášeli skrze oběti žádosti lidu před Boha. Přinášeli též oběti za hříchy, které měly překlenout propast mezi Bohem a člověkem, kterou způsobil hřích. Kněží sami byli hříšní, a tak byli schopni plnit tuto úlohu jen velmi omezeným způsobem. Pouze Ježíš – Bůh a člověk v jedné osobě, který nikdy nezhrěšil, byl schopen mezi Bohem a člověkem vybudovat dokonalý most. On sám je tím mostem – jediným prostředníkem.

Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas. (1. Timoteovi 2:5-6)

Jako člověk stojí Ježíš plně na naší straně. Zná všechny naše slabosti a pokušení.

Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit [9] s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu. (Židům 4:15)

A proto nám právě on může pomoci v našich souženích a slabostech. Navzdory všem pokušením nikdy nezhrěšil, a tak nám může dát sílu k překonání hříchu v našem životě. On je náš svatý velekněz.

To je ten velekněz, jakého jsme potřebovali: svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšený nad nebesa, který nemusí jako dřívější velekněží denně přinášet oběti napřed za vlastní hříchy a pak teprve za hříchy lidu. Ježíš to učinil jednou provždy, když obětoval sebe sama. (Židům 7:26-27)

Ve svém vzkříšení překonal smrt a žije věčně.

Proto přináší dokonalé spasení těm, kdo skrze něho přistupují k Bohu; je stále živ a přimlouvá se za ně. (Židům 7:25)

Ježíš je Emmanuel – „Bůh s námi“ (Matouš 1:23). On je Bůh, který se stal člověkem.

A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy. (Jan 1:14)

3.3 Ježíš - příkrov archy úmluvy

Starozákonní „Den smíření“ (viz Leviticus 16) je v Novém zákoně různým způsobem obrazně přirovnáván k Ježíšově spáse. Ježíš je přirovnán nejen k oběti, veleknězi ale také k příkrovu archy úmluvy. V listě Římanům Pavel píše:

Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez Zákona, dosvědčovaná Zákonem i Proroky, Boží spravedlnost skrze víru Ježíše Krista pro všechny a na všechny ty, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a postrádají Boží slávu, ale jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí skrze vykoupění, které je v Kristu Ježíši. Jeho Bůh ustanovil za prostředek smíření v jeho krvi skrze víru [10], aby ukázal svou spravedlnost s ohledem na prominutí prohřešení, jež byla spáchána již dříve v čase Boží shovívavosti, a aby ukázal svou spravedlnost v nynějším čase, takže sám je spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry Ježíšovy. (Římanům 3:21-26; ČSPB)

Pavel zde popisuje Ježíše jako „prostředek smíření“, řecky „hilasterion“, což doslovně znamená příkrov schrány úmluvy. Příkrov je biblický název pro víko, které uzavíralo truhlu umístěnou v nejsvětější svatyni starozákonního chrámu. V Den smíření jej kněz pokropil krví (srov. Leviticus 16:15–16), což symbolizovalo smíření, které dal Bůh izraelskému lidu – očištění od hříchů. Můžeme o tom číst v knize Leviticus 16:30:

V tento den za vás vykoná smířící obřady a očistí vás ode všech vašich hříchů. Budete před Hospodinem čisti. (Leviticus 16:30)

Krev, kterou byl příkrov pokropený, vyjadřuje od Boha daný život.^[11] Příkrov byl také místem, ze kterého Bůh promlouval k Mojžíšovi, když mu zjevoval svou vůli.

Tam se budu s tebou setkávat a z místa nad příkrovem mezi oběma cheruby, kteří budou na schráně svědectví, budu s tebou mluvit o všem, co ti pro Izraelce přikážu. (Exodus 25:22) Když Mojžíš vcházel do stanu setkávání, aby Bůh k němu mluvil, slyšel hlas, jak k němu mluví od příkrovu na schráně svědectví, z místa mezi dvěma cheruby; i mluvil s ním. (Numeri 7:89)

Verše v listě Římanům 3:25–26a tedy vyjadřují, že Bůh ustanovil Ježíše jako „místo“ setkání s Bohem – „místo“, kde je nám Bůh zjeven a kde přijímáme jeho smíření. V něm Bůh zjevil sám sebe. Jeho krev je věčný život, který je nám skrze něho dáván. Dostáváme tento život, pokud Ježíši věříme a následujeme ho. Skrze jeho smrt a vzkříšení se Bůh ukázal být tím, kdo se s námi setkává a smiřuje nás.

Protože máme mocného velekněze, který vstoupil až před Boží tvář, Ježíše, Syna Božího, držíme se toho, co vyznáváme. Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu. Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas. (Židům 4:14 16)

Nový zákon vztahuje různé aspekty židovské chrámové bohoslužby, konané v Den smíření, na Ježíše. Ježíš je přirovnán k veleknězi, oběti i příkrovu schrány. Různost těchto přirovnání ukazuje plnost Ježíšova smíření a zároveň naznačuje, že žádné z těchto přirovnání nemůžeme brát příliš doslovně. Stojí za zmínku, že v knihách Nového zákona nenacházíme porovnání Ježíše s kozlem, který byl zahnán do pouště, poté, co na něj velekněz „vlozil“ hříchy židovského národa (Leviticus 16:21–22). Ani ve Starém zákoně nebylo smíření získáno skrze zahnání kozla, ale skrze kozla obětovaného. Kozel zahnáný do pouště – „pro Azazela“ (Leviticus 16:8) nevyjadřuje nic víc, než odstranění hříchů.

⚓ Exkurz 1: Krev Ježíše

Když Ježíš ustanovil Večeři Páně, řekl: „... *toto jest má krev, která zpečetuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů.*“ (Matouš 26:28). Podobně o Ježíšovi psali i apoštolové. V jejich listech najdeme četné pasáže o Ježíšově krvi. Například:

Jeho Bůh ustanovil za prostředek smíření v jeho krvi skrze víru, aby ukázal svou spravedlnost s ohledem na prominutí prohřešení, jež byla spáchána již dříve... (Římanům 3:25; ČSPB) V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost ... (Efezským 1:7) ... a aby skrze něho smířil všechno se sebou a způsobil pokoj skrze krev jeho kříže — aby skrze něho smířil vše jak na zemi,

tak v nebesích. (Koloským 1:20; ČSPB) ... tím více krev Kristova očistí naše svědomí od mrtvých skutků k službě živému Bohu! Vždyť on přinesl sebe sama jako neposkvrněnou oběť Bohu mocí Ducha, který nepomíjí. (Židům 9:14) ... víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. (1. list Petřův 1:18-19a) Jestliže však chodíme v světle, jako on je v světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od každého hříchu. (1. list Janův 1:7) A zpívali novou píseň: „Jsi hoden přijmout tu knihu a rozlomit její pečeti, protože jsi byl obětován, svou krví jsi Bohu vykoupil lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a ras ... (Zjevení 5:9) Oni nad ním zvítězili pro krev Beránkovu a pro slovo svého svědectví. Nemilovali svůj život tak, aby se zalekli smrti. (Zjevení 12:11)

Tento neúplný výběr novozákonních míst zmiňujících krev Ježíše ukazuje, že apoštolové přikládali Ježíšově krvi velký význam. Skrze krev máme spásu a odpuštění hříchů, krví jsme byli vykoupeni a očištěni, skrze krev Beránka vítězíme. Je zřejmé, že „krví“ se zde nemyslí tělesná tekutina, stejně jako ve formulaci „skrze krev jeho kříže“ (Koloským 1:20). Ztráta krve při ukřižování, jakkoliv bylo kruté, nebyla tak velká v porovnání s jinými smrtelnými tresty, jako bylo např. stětí (dekapitace). K objasnění významu krve mohou pomoci dvě starozákonní místa:

... neboť život každého tvora je v jeho krvi, ta ho oživuje. Proto jsem Izraelcům řekl: Nebudete jíst krev žádného tvora, neboť život každého tvora je v jeho krvi... (Leviticus 17:14) Jenom rozhodně odmítej jíst krev, neboť krev je život; proto nebudeš jíst s masem i život. (Deuteronomium 12:23)

Ani v jednom z těchto veršů nejde o krev člověka, ale o krev zvířete. Zákaz požívání krve ve Starém zákoně je odůvodněn tím, že život každého tvora je v jeho krvi. To znamená, že krev ho oživuje – je jeho životem (nebo jeho životní silou či vitalitou). Toto spojení krve a života zřejmě položilo základ pro chápání krve při starozákonním obětování zvířat, jak je to vyjádřeno v knize Leviticus 17:11 (Český studijní překlad Bible, 2009):

Neboť život těla je v krvi a já jsem vám ji dal na oltář k získání smíření pro vás, neboť je to krev, která získává pro člověka smíření.

Co hřích usmrtil, to Bůh oživuje. Krev zde slouží jako symbol pro oživující moc Boží. Tato myšlenka nám též pomůže pochopit hodnotu krve Ježíše. Ježíš nebyl jen člověkem. V něm k nám přišel v lidské podobě Bůh. Krev, jako symbol života, je tudíž také symbolem božího života, který je nám darován v Ježíši. Skrze víru v něho se otevíráme pro život darovaný od Boha, který nám zprostředkoval ve své oddanosti. To nás posvěcuje a činí nás novým člověkem, který žije k Boží slávě.

Všecko, čeho je třeba k zbožnému životu, darovala nám jeho božská moc, když jsme poznali toho, který nás povolal vlastní slávou a mocnými činy. Tím nám daroval vzácná a převeliká zaslíbení, abyste se tak stali účastnými božské přirozenosti [12] a unikli zhoubě, do níž svět žene jeho zvrácená touha. (2. list Petřův 1:3 4)

Krev Ježíše je také výrazem pro jeho život, který za nás položil. Prolil svou krev, což znamená, že se pro nás zcela obětoval, a to až na smrt. Skrze jeho oddanost přijímáme odpuštění, jsme očištěni a on nám dává sílu k vítězství. Krev obětních zvířat nevyjadřuje zástupnou smrt za vykonavatele oběti. Zvířata byla totiž porážena nejen při obětování za hřích, ale také při přinášení obětí díkyvdání. Kdyby krev zabitého zvířete

vyjadřovala zástupnou smrt za toho, kdo obětoval, nedalo by se toto chápání krve spojit s obětmi, které nebyly spojeny s hříchem, ale byly přinášeny z ryzí vděčnosti. Dále je důležité si všimnout, že myšlenka zástupné oběti by nebyla platná při obětech za hříchy velmi chudých Izraelců. Podle knihy Leviticus 5:11 sestávaly tyto oběti z desetiny éfy [13] jemné mouky – ne z krve. Pokud vidíme oběť jako dar, může být krev v případě chudých lidí nahrazena moukou. [14] Nemluví ale verše v Židům 9:22 o naprosté nezbytnosti prolítí krve, aby mohl být hřích odpuštěn? Píše se zde:

Podle zákona se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění.

Vyjádření „podle zákona“ naznačuje, že cílem autora není formulovat univerzální princip, podle kterého Bůh není schopen odpuštění bez prolítí krve. Barnabáš poukazuje na to, že ve starozákonním kultu hrála krev významnou roli a že odpuštění hříchů bylo zpravidla spojeno s vylitím krve. Též ve Starém zákoně však nalezneme pasáže, v kterých Bůh odpustil hřích bez vylití krve, jako například již zmíněné přinášení obětí za hřích v případě chudých Izraelců (Leviticus 5:11). Dalším příkladem je král David, kdy mu prorok Nátan vyjádřil, že je mu odpuštěn závažný hřích, bez toho, aby od Davida žádal jakoukoliv oběť (2. Samuelova 12:13). Žalmy 32 a 103, které chválí Boha za jeho odpuštění, také zcela opomíjejí jakoukoliv zmínku o oběti nebo o prolítí krve. I v Novém zákoně můžeme číst, že Jan Křtítel kázal odpuštění hříchů pod pouze jednou podmínkou – pod podmínkou pokání, které je provázáno znamením křtu (Lukáš 3,3-18). Též Ježíš odpouštěl hříchy, aniž by poukazoval na potřebu krvavé oběti (Marek 2:1-11, Lukáš 7:47-48). Opakovaně zdůrazňoval, že Bůh nám může odpustit hříchy pouze pokud jsme ochotni odpustit druhým (Matouš 6:14-15, 18:21-35). Ve Starém zákoně je popsána jedna zajímavá situace ze života Davida:

Tu David zatoužil: „Kdo mi dá napít vody z betlémské studny, která je u brány?“ Ti tři bohatýři vtrhli do pelištejského tábora, načerpali vodu z betlémské studny, která je u brány, a přinesli ji Davidovi. On však nechtěl pít, nýbrž vykonal jí úlitbu Hospodinu. Řekl: „Hospodine, necht' jsem dalek toho, abych udělal něco takového. Což to není krev mužů, kteří šli s nasazením života?“ Proto se jí nechtěl napít. To vykonali ti tři bohatýři. (2. Samuelově 23:15-17)

Tito Davidovi bohatýři riskovali svůj život, aby Davidovi přinesli vytouženou vodu. David proto nazývá tuto vodu jejich krví. Tito muži dali pro Davida svou krev, aniž by z ní ztratili i jen kapku. Ježíš pro nás vydal svou krev, svůj život. Hodnota spasení je v lásce, oddanosti a svatosti našeho Pána, v jeho poslušnosti Otcí. Tato souvislost mezi krví, životem a poslušností je viditelná též v listě Římanům kapitola 5:

Verš 9: ospravedlnění skrze krev Ježíše Oč spíše budeme nyní, když jsme ospravedlněni jeho krví, skrze něho zachráněni před hněvem. ... Verš 18: ospravedlnění skrze spravedlnost Ježíše A tak tedy jako provinění jednoho jediného přivedilo na všechny lidi odsouzení, stejně tak dílo spravedlnosti jednoho jediného přináší všem ospravedlnění, které dává život. Verš 19: ospravedlnění skrze poslušnost Ježíše Jako totiž neposlušností jediného člověka se stalo celé množství hříšníky, tak poslušností jednoho jediného se celé množství stane spravedlivými. (Římanům 5:9.18-19 — Jeruzalémská Bible, 2009)

Bůh si neřádá několik litrů tělesné tekutiny. On není krvežíznivá modla, která musí být uspokojena barbarskými vražednými rituály. Celá jeho bytost je láska a z této lásky se nám daroval ve svém Synu. Bůh očekává, že mu budeme opětovat jeho lásku naší láskou a oddaností, kterou v nás chce probudit skrze naši víru.

A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého

pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, nechť vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků! Amen. (Židům 13:20-21)

⚡ Exkurz 2: Lidská oběť?

Nejen v době 21. století je lidská oběť považována za barbarskou krutost. Starý zákon již před dávnou dobou Izraelcům striktně zakazoval provádění takových rituálů. Jeden z příkladů je v knize Jeremiáš 7:31:

V Tófetu, který je v Údolí syna Hinómova, postavili posvátná návrší a spalovali své syny a své dcery ohněm. To jsem jim nepřikázal, ani mi to nepřišlo na mysl.

Přinášení lidských obětí, které bylo rozšířeno mezi Kananejci, bylo mezi Izraelity přísně zakázáno a bylo zcela v rozporu s Boží vůlí. Taková věc ani nikdy „Bohu nepřišla na mysl“. Také příběh o oběti Abrahama v Genesis 22 ukazuje, že Bůh si nepřál smrt Izáka. Bůh však od Abrahama žádal připravenost vzdát se dokonce svého jediného syna, který mu byl zaslíben – nežádal jeho usmrcení.

A posel řekl: „Nevztahuj na chlapce ruku, nic mu nedělej! Právě teď jsem poznal, že jsi bohabojný, neboť jsi mi neodepřel svého jediného syna.“ (Genesis 22:12)

Abraham se měl naučit, že jeho syn není jeho vlastnictvím, ale Bohem darovaný nositel zaslíbení, kterého má zcela zasvětit k Boží službě. To vyjádřil skrze připravenost dát ho jako to nejcennější. Tento postoj byl Bohu milou obětí. K tomu volá Bůh i dnes každého křesťana:

Vybízím vás, bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. (Římanům 12:1)

Jediná „lidská oběť“ ve Starém zákoně, která se Bohu líbila, je zmíněna v knize Numeri 8:

Nato Áron nabídne lévijce Hospodinu podáváním jako oběť podáváním od Izraelců, a budou způsobilí vykonávat Hospodinovu službu. Lévijci vloží ruce na hlavy těch býků a ty obětuj Hospodinu jednoho jako oběť za hřích a druhého jako oběť zápalnou k vykonání smířčích obřadů za lévijce. Pak lévijce postavíš před Árona a jeho syny, nabídneš je Hospodinu jako oběť podáváním a oddělíš lévijce od ostatních Izraelců. Lévijci jsou moji. Lévijci půjdou sloužit při stanu setkávání teprve potom, až je očistíš a nabídneš jako oběť podáváním. (Numeri 8:11-15)

Levité jsou zde Hospodinu nabízeni jako „oběť podáváním“. Oběť podáváním nespočívala v zabití býků, ale ve službě Levitů. Levité byli zvláštním Božím vlastnictvím – celá jejich služba byla Bohu milou obětí. Mnohem dokonalejší obětí než Levité, kteří museli přinášet oběti též za své vlastní hříchy, byl Ježíš. Jeho služba daleko předčila službu Levitů. I kdyby lidé následovali Ježíšovu výzvu k obrácení a Ježíš by nebyl zavražděn jako zločinec, byl by jeho život dokonalou obětí – nekrvavou lidskou obětí – danou pro spásu světa.

⚡ Exkurz 3: V jakém smyslu byla smrt Ježíše nutná?

Mnohé pasáže v Novém zákoně mluví o naší spáse skrze smrt Ježíše. Znamená to, že bez této justiční vraždy by nás Bůh nebyl schopen spasit? Pisatelé Nového zákona vycházejí z Ježíšovy smrti a vzkříšení jako z daného faktu. Nespekulují nad možnými alternativními způsoby, jak jinak by nás mohl Bůh spasit. Rádi

bychom zmínili jen několik myšlenek, které by nás měly přivést k zamyšlení.

Moudrosti sice učíme, ale jen ty, kteří jsou dospělí ve víře – ne ovšem moudrosti tohoto věku či vládců tohoto věku, spějících k záhubě, nýbrž moudrosti Boží, skryté v tajemství, kterou Bůh od věčnosti určil pro naše oslavení. Tu moudrost nikdo z vládců tohoto věku nepoznal; neboť kdyby ji byli poznali, nebyli by ukřižovali Pána slávy. (1. Korintským 2:6–8)

Kdyby „vládci tohoto světa“ poznali Boží moudrost, nebyli by ukřižovali Pána slávy. Tyto verše poukazují na to, že by neodporovalo Boží moudrosti, kdyby Ježíš zůstal naživu, protože na čem Bohu záleželo, bylo obrácení lidí (1. Timoteovi 2:4). Kdyby židovští vůdcové slyšeli a poslechli Boží hlas, který k nim mluvil v Ježíši, a kdyby Izraelský národ uvěřil ve svého Mesiáše, spása by zcela jistě, jako důsledek toho, neselhala. Bůh nepotřebuje zlo, aby mohl činit dobro!

A nevede to potom k tomu, co nám někteří pomlouvači připisují, jako bychom říkali: „Čiňme zlo, aby přišlo dobro?“ Ty čeká spravedlivé odsouzení! (Římanům 3:8)

Ježíš též zcela jasně vyjádřil, že cílem toho, proč přišel na zem, bylo přivést lidi zpět k Bohu, jak to ukazují následující verše:

Nakonec k nim poslal svého syna; řekl si: „Na mého syna budou mít přece ohled!“ (Matouš 21:37)

nebo jiné verše v Matouši 23:37:

Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo byli k tobě posláni; kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna shromažďuje kuřátka pod svá křídla, a nechtěli jste!

Ježíš si byl plně vědom zloby lidí, ke kterým ho Otec poslal. Jeho odpovědí na toto zlo však byla láska – láska, která byla připravena jít i na smrt. O kolik lepší by ale bylo, kdyby byla tato Boží láska lidmi opětována! Skrze smrt Ježíše jsme vyzváni i my vzdát se nepřátelství vůči Bohu a našeho útěku od něj.

... dejte se smířit s Bohem! (2. Korintským 5:20b)

Jak máme ale potom rozumět následujícím slovům Ježíše?

A on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?“ (Lukáš 24:25–26)

Ježíš musel do své slávy vstoupit skrze utrpení. Ne proto, že by musel prolít svou krev, aby utišil Boží hněv a zaplatil trestem za naše hříchy. Ježíš nechtěl zřít své království na tomto světě skrze násilí, ale skrze službu a oddanost. Když do tohoto světa, světa žijícího ve vzpouře proti Boží dobrotě, přijde naprosté dobro a zlí lidé Toho Dobrého nechtějí slyšet, je jejich reakcí nenávist a násilí. Ježíš ve své lásce zůstal vytrvalý. To byl důvod, proč musel jít cestou utrpení a smrti – protože tak překonal jejich nenávist.

Původce života jste zabili, Bůh ho však vzkřísil z mrtvých a my jsme toho svědky. [...] Bůh však tímto způsobem vyplnil, co předem ohlásil ústy všech proroků, že jeho Mesiáš

bude trpět. Proto číňte pokání a obraťte se, aby byly smazány vaše hříchy ... (Skutky 3:15, 18-19)

4 Ježíš - vítěz

Pouze skrze vzkříšení dostává smrt Ježíše svůj význam. Jeho vzkříšení ukazuje, že nebyl jen jedním z těch, kteří, následujíc svůj nenaplnitelný ideál, nakonec ztroskotali kvůli lidské zlobě. Vzkříšení je Boží potvrzení, že Ježíš měl pravdu ve svých slovech a ve svém nároku být vtěleným Bohem. Jeho vzkříšení ukazuje, že smrt nemá poslední slovo, ale že Ježíš ji skrze svou oddanost až na smrt překonal. On snášel zlobu hříšných lidí a my můžeme nyní ve vztahu s ním zakoušet svobodu od hříchu.

Když jste ještě byli mrtvi ve svých vinách a duchovně neobřezáni, probudil nás k životu spolu s ním a všechny viny nám odpustil. (Koloským 2:13) Chvála buď Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista! A tak, moji milovaní bratří, buďte pevní, nedejte se zviklat, buďte stále horlivější v díle Páně; vždyť víte, že vaše práce není v Pánu marná. (1. Korintským 15:57-58)

Související témata

- [Kristův kříž a Boží spravedlnost](#)
- [Myšlenky k učení o smírné oběti některých katolíků a protestantů](#)
- [Pád člověka z pohledu dějin spásy](#)

Pokud máte myšlenky nebo otázky k tomuto textu, budeme rádi, když nám napíšete

E-mailová adresa

Zpráva

[Odeslat](#)

Poznámky:

1. Justiční vražda je neoprávněně udělený trest smrti nevinnému člověku.
2. Viz příběh o Josefovi (Genesis, kap. 37-50). Josef snášel zlobu svých bratrů a odpustil jim. Zůstal ve svém ponížení poslušný a zachoval si bázeň před Bohem. Proto ho Bůh vyvýšil a v období hladomoru dal skrze něho záchranu jeho bratrům, ačkoli se vůči němu zachovali tak špatně.
3. Kdo je jako tvůj izraelský lid, jediný pronárod na zemi, jež si Bůh přišel vykoupit za lid; učinil sis jméno velikými a hroznými činy, když jsi vypudil pronárody před svým lidem, který sis vykoupil z Egypta. (1. Paralipomenon 17:21)
4. Hebrejsky *šeol*, zde ve významu „smrt“. Slovo *šeol* je v některých pasážích Starého zákona použito a překládáno též ve významu smrt.
5. To bylo rozšířené vysvětlení v prvním tisíciletí n.l.
6. Satan si svou moc přivlastnil protiprávně. On je „vládcem tohoto světa“ (např. Janovo ev. 12:31) do té míry, do jaké se mu lidé poddají. Právoplatným vládcem světa a také země je v souladu s učením Bible Bůh: Žalm

50:12, 24:1; Skutky 17:24.

7. Zajímavá paralela je v Iz 53:3-4. Mesiáš je zde opuštěn lidmi. Ale oni považovali Božího Služebníka za raněného od Boha a jím opuštěného.
8. Podle Tertuliána (De pudicita, 20 - [O studu]) byl Barnabáš autorem listu Židům.
9. Řecké slovo „sympatheo“ znamená spolu-trpět, soucítit. To znamená něco úplně jiného a mnohem více, než náš výraz „sympatie“. Ježíš vstupuje „do“ našeho utrpení a prožívá ho s námi.
10. V tomto překladu se řídíme variantou uvedenou v poznámce České studijní Bible.
11. Viz Exkurz 1 a článek: RAU, Michael. Im Blut ist das Leben! [V krvi je život!]. In: Deutsches Pfarrerverband [online]. 2002, no. 3. [cit. 2013-10-04]. Dostupné na Internetu: <https://www.pfarrerverband.de/pfarrerblatt/archiv>
12. Výraz „účastnými božské přirozenosti“ samozřejmě neznámá, že již nejsme lidmi, ale poukazuje na úzký vztah s Bohem, který nám byl dán v Ježíši.
13. Asi 2 — 4 litry.
14. Jedním z příkladů je příběh Kaina a Ábela, kde se nejedná o oběť za hřích. Kain a Ábel přinesli Bohu dar (Genesis 4:1-4, Židům 11:04).

© 2021 www.krestane.info - Všechna práva vyhrazena.

Uvedená biblická místa jsou převzata z Bible :

Písmo svaté Starého a Nového zákona : český ekumenický překlad © 1987 - 2009 .

Odkazy a obsah článků (v nezměněné formě s uvedením zdroje) mohou být šířeny pro nekomerční účely.

Publikování anebo šíření obsahu těchto webových stránek v jiné formě anebo pro jiný účel podléhá našemu souhlasu.

Webová stránka může obsahovat odkazy na internetové stránky třetí strany.

Jejich zveřejnění neznámá, že jejich obsah schvalujeme, přijímáme anebo s ním souhlasíme.